

КИЇВСЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ БОРИСА ГРІНЧЕНКА
ПЕДАГОГІЧНИЙ ІНСТИТУТ
КАФЕДРА ТЕОРІЇ ТА ІСТОРІЇ ПЕДАГОГІКИ

«ЗАТВЕРДЖУЮ»

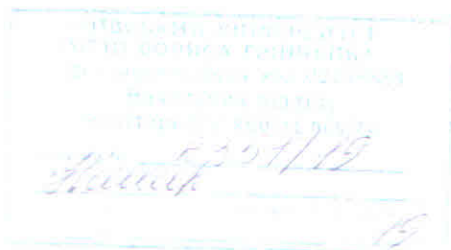
Проректор
з науково-методичної
та навчальної роботи
О.Б. Жильцов
«17» 2018 р.

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Соціологія виховання

для студентів

спеціальності 231 Соціальна робота
освітнього рівня першого (бакалаврського)
освітньої програми 231.00.02 Соціальна педагогіка

Київ 2019

Розробники:

Хоружа Л. Л., доктор педагогічних наук, професор, завідувач кафедри теорії та історії педагогіки Педагогічного інституту Київського університету імені Бориса Грінченка

Викладачі:

Хоружа Л. Л., доктор педагогічних наук, професор, завідувач кафедри теорії та історії педагогіки Педагогічного інституту Київського університету імені Бориса Грінченка
Козир Маргарита Валентинівна, кандидат педагогічних наук, доцент кафедри теорії та історії педагогіки Київського університету імені Бориса Грінченка.

Робочу програму розглянуто і затверджено на засіданні кафедри теорії та історії педагогіки

Протокол від 06 лютого 2019 року
Завідувач кафедри Л.Л. Хоружа

Робочу програму погоджено з гарантами освітньо-професійних програм

Гарант освітньо-професійної програми _____ (_____)
(нідпис)

Робочу програму перевірено

«__» _____ 20__ р.

Заступник директора _____ М.А. Машовець
(нідпис)

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Характеристика дисципліни за формами навчання		
	денна	заочна	
<i>«Соціологія виховання»</i>			
Вид дисципліни	обов'язкова		
Мова викладання, навчання та оцінювання	українська		
Загальний обсяг кредитів/годин	2/60	-	
Курс	II	-	
Семестр	4	-	-
Кількість змістових модулів з розподілом:	2		
Обсяг кредитів	2	-	-
Обсяг годин, в тому числі:	60	-	-
Аудиторні	28	-	-
Модульний контроль	4	-	-
Семестровий контроль	10	-	-
Самостійна робота	18	-	-
Форма семестрового контролю	залік	-	-

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Мета курсу: розкрити науково-теоретичні аспекти виховання як соціально-педагогічного феномену, сформувані у майбутніх фахівців професійні вміння щодо аналізу і врахування соціальних факторів особистісно-орієнтованого виховання та здійснення процесу соціалізації особистості.

Завдання курсу:

- розкрити теоретичні основи соціології виховання як наукової дисципліни;
- ознайомити майбутніх соціальних педагогів з особливостями сучасного соціального середовища та характером його впливу на виховання особистості;
- визначити соціальні проблеми та суперечності виховання як елемента процесу адаптивно-розвивальної соціалізації особистості;
- проаналізувати особливості системно-структурного підходу до розуміння соціальних механізмів поведінки людини;
- розглянути сучасні підходи та моделі виховання;
- розвивати у майбутніх фахівців професійні вміння здійснювати індивідуально-педагогічну взаємодію з вихованцями на засадах особистісно-орієнтованої педагогіки.

3. Результати навчання за дисципліною

У процесі опанування студентами змісту навчальної дисципліни «Соціологія виховання» (лекції, семінарські заняття, навчальні проекти, самостійна робота) вони набувають загальні та фахові **компетентності**:

- 1) здатність вивчати особливості сучасного соціального середовища та визначити позитивний і негативний характер його впливу на виховання особистості;
- 2) аналізувати соціальні проблеми та суперечності виховання як елемента процесу адаптивно-розвивальної соціалізації особистості;

- 3) застосовувати системно-структурний підхід до вивчення соціальних механізмів поведінки людини;
- 4) визначати сучасні підходи та моделі виховання відповідно до потреб особистості і соціальних умов;
- 5) здатність здійснювати індивідуально-педагогічну взаємодію з вихованцями на засадах особистісно-орієнтованої педагогіки.

4. Структура навчальної дисципліни

Тематичний план для денної форми навчання

№ п/п	Назви теоретичних розділів	Разом	Аудиторних	Лекцій	Семінарських	Самостійна робота	Модульний контроль
1.	Теоретичні засади соціології виховання як наукової дисципліни	7	2	2		3	
2.	Особливості сучасного соціального середовища та характер його впливу на виховання особистості	9	4	2	2	3	
3.	Соціальні механізми виховання та формування поведінки людини	12	6	2	4	3	2
Разом		28	12	6	6	9	2
4.	Соціальні характеристики та завдання сучасного виховання	9	4	2	2	3	
5.	Концепції та моделі сучасного виховання	9	4	2	2	3	
6.	Індивідуальна педагогічна взаємодія як основа реалізації завдань виховання.	14	8	4	4	3	2
	Підготовка та проходження контрольних заходів	10					
Разом		32	16	8	8	9	2
Разом за навчальним планом		60	28	14	14	18	4

5. Програма навчальної дисципліни

Тема 1. Теоретичні засади соціології виховання як наукової дисципліни

Поняття “соціологія виховання”. Категоріальний апарат соціології виховання як наукової галузі. Цілі та завдання соціології виховання як спеціальної соціологічної теорії, її об’єкт та предмет. Основні функції соціології виховання. Історичні витoki, етапи та напрями розвитку соціології виховання. Специфіка застосування соціологічних методів у дослідженні проблем виховання. Науково-дослідницьке поле проблем, які вивчає соціологія виховання.

Тема 2. Особливості сучасного соціального середовища та характер його впливу на виховання особистості

Соціальне середовище як простір виховання в умовах трансформації суспільства. Стан і сучасні тенденції розвитку соціуму, його вплив на реалізацію завдань виховання підростаючого покоління. Соціальні проблеми та суперечності виховання як елемента процесу адаптивно-розвивальної соціалізації особистості.

Тема 3. Соціальні механізми виховання та формування поведінки людини

Роль соціалізації і виховання у життєдіяльності особистості. Характеристика основних концепцій формування поведінки особистості. Системно-структурний підхід до розуміння соціальних механізмів поведінки. Єдність біологічних, психічних і соціальних механізмів поведінки людини.

Тема 4. Соціальні характеристики та завдання сучасного виховання

Виховання як соціальне явище: сутність та функції. Соціальні форми виховання як соціального феномену: соціальне явище, взаємодія, соціальний процес тощо. Структура виховання як соціальної системи.

Завдання сучасного виховання в контексті сучасних стратегій розвитку української держави.

Тема 5. Концепції та моделі сучасного виховання

Виховання як педагогічний компонент соціалізації особистості. Характеристика основних підходів до виховання. Сучасні концепції та механізми виховання. Гуманізація та демократизація освіти та виховання, роль самовиховання у розвитку особистості. Індивідуалізація та диференціація виховання.

Тема 6. Індивідуальна педагогічна взаємодія як основа реалізації завдань виховання

Особистісно-зорієнтоване виховання та його значущість для соціально-психологічного розвитку особистості. Педагогічна підтримка особистості та її розвитку у процесі виховання. Характеристика прийомів індивідуальної педагогічної взаємодії, алгоритм їх застосування.

6. Контроль навчальних досягнень

6.1 Система оцінювання навчальних досягнень студентів

Вид діяльності студента	Максимальна кількість балів за одиницю	Змістовий модуль 1 СОЦІОЛОГІЯ ВИХОВАННЯ ЯК НАУКА		Змістовий модуль 2 ВИХОВАННЯ ЯК СОЦІАЛЬНИЙ ФЕНОМЕН	
		Кількість одиниць	Максимальна кількість балів	Кількість одиниць	Максимальна кількість балів
Відвідування лекцій	1	3	3	4	4
Відвідування семінарських занять	1	3	3	4	4
Відвідування практичних занять	1	-	-	-	-
Робота на семінарському занятті	10	3	30	4	40
Робота на практичному занятті	10	-	-	-	-
Лабораторна робота (в тому числі допуск, виконання, захист)	10	-	-	-	-
Виконання завдань для самостійної роботи	5	3	15	3	15
Виконання модульної роботи	25	1	25	1	25
Виконання ІНДЗ	30				30
	Разом		76		118
Максимальна кількість балів					186
Розрахунок коефіцієнта					3,1

6.2 Завдання для самостійної роботи та критерії її оцінювання

Змістовий модуль I. СОЦІОЛОГІЯ ВИХОВАННЯ ЯК НАУКА

ТЕМА 1. Теоретичні засади соціології виховання як наукової дисципліни

1. На основі праць видатних учених і педагогів, зробіть ретроспективний аналіз ідей щодо соціального характеру виховання в історії наукової думки.
2. Підберіть декілька відомих афоризмів, які підтверджують соціальний характер виховання.
3. Зазначте, хто вперше з вчених ввів у науковий обіг поняття “соціологія виховання”?
4. Підготуйте доповідь на тему: “Вплив глобалізаційних процесів на освіту і виховання підростаючого покоління”.
5. Зобразіть схематично систему “соціум-особистість”.
6. Обґрунтуйте своє розуміння висловлювання: “Відсутність моральної перспективи руйнує самі найпрекрасніші економічні плани”.
7. Доведіть, що за допомогою виховання особистість орієнтується у світі цінностей.

8. Сформулюйте основні положення соціологічної теорії виховання за Дюркгеймом.
9. Визначте ваше розуміння поняття “соціальний факт”.
10. Доведіть актуальність виокремлення соціології виховання у системі соціологічних наук для осмислення сутності та особливостей сучасного виховання.

ТЕМА 2. Особливості сучасного соціального середовища та характер його впливу на виховання особистості.

1. Підготуйте повідомлення на тему “Ціннісні орієнтації сучасної молоді”.
2. Розробіть рекомендації для сучасного педагога щодо морального виховання школярів в умовах існуючої соціокультурної ситуації.
3. Зобразіть схематично змістове ядро сучасного виховання.
4. Підготуйте реферативне повідомлення на одну із запропонованих тем:
“ Виховання як відкрита сфера діяльності та ставлення особистості ”;
“Роль неформальних молодіжних організацій у вихованні підростаючого покоління ”.
5. Розкрийте своє розуміння інваріантного характеру гуманізації виховання.
6. Складіть таблицю, вказавши позитивне і негативне у сучасному вихованні.

ТЕМА 3. Соціальні механізми виховання та формування поведінки людини

1. Підготуйте реферативне повідомлення на тему: “Принципи гуманізму в дії. Що це означає?”.
2. Наведіть аргументи на підтвердження висновку щодо нерозривності зв'язків соціалізації з освітою та вихованням, адаптивними процесами.
3. Напишіть міні-твір на тему: “Шляхи гармонізації людиною особистісних і суспільних інтересів ”.
4. Підготуйте реферативне повідомлення на тему: “Роль і місце вчинку в діяльності соціального педагога ”.

Змістовий модуль II. ВИХОВАННЯ ЯК СОЦІАЛЬНИЙ ФЕНОМЕН

ТЕМА 4. Соціальні характеристики та завдання сучасного виховання

1. Проаналізуйте психолого-педагогічну літературу і випишіть у таблицю різні визначення поняття “виховання”, проаналізуйте їх особливості.
2. Зробіть короткі анотації 2-3 статей з наукових журналів щодо соціальних характеристик сучасного виховання.
3. Підготуйте творчий проект на тему: “Соціальна обумовленість реформування сучасного виховання”; “Моральний нігілізм або байдужість до суспільства: що може виховання?”.

ТЕМА 5. Концепції та моделі сучасного виховання

1. Підготуйте усне повідомлення щодо проблеми співвідношення моральних цілей і засобів у діяльності соціального педагога.
2. Проаналізуйте та оформіть у таблицю основні компоненти виховної технології (наприклад, за Г.К.Селевко).
3. Під час педагогічної практики проведіть бесіду з 2-3 учителями з різним стажем

щодо їхнього досвіду та перспективного бачення виховної роботи у сучасному загальноосвітньому закладі.

4. Підготуйте творчий проект щодо особливостей системи виховання в одному з загальноосвітніх закладів України.

5. Складіть таблицю основних виховних концепцій, які були розроблені за останні три роки науково-дослідними інститутами НАПН України.

ТЕМА 6. Індивідуальна педагогічна взаємодія як основа реалізації завдань виховання

1. Напишіть есе на одну із запропонованих тем: “ Як уникнути конфліктів у спілкуванні з учнями?”, “Роль педагогічної етики у розв’язанні педагогічних дилем”, “ Реалізація принципу індивідуалізації у виховній роботі”.

2. Зверніться до праці В.О.Сухомлинського “Серце віддаю дітям” і випишіть 2 педагогічні ситуації. Проаналізуйте їх з точки зору соціальних характеристик виховання.

3. Наведіть приклад педагогічної ситуації, яка вам запам’яталась під час проходження педагогічної практики. Визначте прийоми індивідуальної педагогічної дії, які застосувала вчитель, і запропонуйте інший, більш ефективний, алгоритм вирішення ситуації. Проаналізуйте помилки педагогічної поведінки, які провокують дитячу агресивність.

4. Виберіть з літературних джерел 3 народних вислови або афоризми щодо особливостей виховного впливу на особистість та розкрийте своє розуміння їх змісту.

5. Розробіть алгоритм ефективного використання прийомів індивідуальної педагогічної взаємодії.

Таблиця 6.1.1

КАРТА САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ СТУДЕНТА

Змістовий модуль та теми курсу	Академічний контроль	Бали	Термін виконання (тиждень)
Змістовий модуль I. СОЦІОЛОГІЯ ВИХОВАННЯ ЯК НАУКА			
Тема 1. Теоретичні засади соціології виховання як наукової дисципліни (3 годин)	Семінарське заняття, самостійна робота, ПМК	5	II - III
Тема 2. Особливості сучасного соціального середовища та характер його впливу на виховання особистості (3 годин)	Семінарське заняття, самостійна робота, ПМК	5	III - IV
Тема 3. Соціальні механізми виховання та формування поведінки людини (3 години)	Семінарське заняття, самостійна робота, ПМК	5	V - VI
Змістовий модуль II. ВИХОВАННЯ ЯК СОЦІАЛЬНИЙ ФЕНОМЕН			
Тема 4. Соціальні характеристики та завдання сучасного виховання (3 годин)	Семінарське заняття, самостійна робота, ПМК	5	VI - VII
Тема 5. Концепції та моделі сучасного виховання (3 годин)	Семінарське заняття, самостійна робота, ПМК	5	VIII - IX
Тема 6. Індивідуальна педагогічна взаємодія як основа реалізації завдань виховання (3 годин)	Семінарське заняття, самостійна робота, ПМК	5	X - XI
Разом: 28 год.	Разом: 30 балів		

6.3 Форми проведення модульного контролю та критерії оцінювання

Модульний контроль знань студентів здійснюється після завершення вивчення навчального матеріалу модуля у письмовій тестовій формі та передбачає виконання завдань тестового типу й розв'язання кейсів. Дослідження та есе, які виконує студент за визначеною тематикою, обговорюються та захищаються на семінарських заняттях.

6.4 Індивідуальне навчально-дослідне завдання

Індивідуальна навчально-дослідна робота є видом позааудиторної індивідуальної діяльності студента, результати якої використовуються у процесі вивчення програмового матеріалу навчальної дисципліни. Завершується виконання студентом ІНЗД прилюдним захистом навчального проекту.

Індивідуальне навчально-дослідне завдання (ІНДЗ) з курсу “Соціологія виховання” – це вид науково-дослідної роботи студента, яка містить результати дослідницького пошуку, відображає певний рівень його навчальної компетентності.

Мета ІНДЗ: самостійне вивчення частини програмового матеріалу; систематизація, узагальнення, закріплення та практичне застосування знань із навчального курсу; удосконалення навичок самостійної навчально-пізнавальної діяльності студентів; активізація самостійної пізнавальної діяльності студентів, поглиблення їх інтересу до педагогічної професії; формування професійної орієнтації студентів.

Зміст ІНДЗ: завершена теоретична або практична робота у межах навчальної програми курсу, яка виконується на основі знань, умінь та навичок, отриманих під час лекційних, семінарських і охоплює декілька тем або весь зміст навчального курсу.

Вимоги до ІНДЗ:

- ✓ творче осмислення та систематизація навчального матеріалу;
- ✓ ознайомлення з нормативно-правовими документами, які регламентують діяльність сфери освіти;
- ✓ самостійний пошук інформаційних джерел (наукові видання, навчальна література, довідники, словники, енциклопедії, періодичні педагогічні видання, збірники наукових статей тощо);
- ✓ спостереження за роботою вчителів під час педагогічної практики з метою вивчення особливостей професійно-педагогічної поведінки, педагогічної етики, яка виявляється через дії, вчинки, спілкування тощо;
- ✓ ретроспективний аналіз фактів власного шкільного життя, аналіз конкретних педагогічних ситуацій;
- ✓ обґрунтованість та доказовість висновків;
- ✓ власне бачення шляхів вирішення проблем, які розглядаються;
- ✓ самостійне, творче та своєчасне виконання роботи;
- ✓ дотримання вимог щодо технічного оформлення структурних елементів роботи (титульний аркуш, план, вступ, основна частина, висновки, додатки (якщо вони є), список використаних джерел.

Види ІНДЗ та їх оцінювання:

- ✓ науково-педагогічне дослідження (репродуктивно-аналітичного типу) – **30 балів**;
- ✓ підготовка творчих проектів – **30 балів**.

Орієнтовна структура ІНДЗ – науково-педагогічного дослідження: вступ, основна частина, висновки, додатки (якщо вони є), список використаних джерел. Критерії оцінювання та шкалу оцінювання подано відповідно у табл. 7.1 і 7.2.

У *вступі* обґрунтовується актуальність теми ІНДЗ, визначається мета і завдання дослідження. В *основній частині*, спираючись на результати вивчення різних інформаційних джерел, подається обґрунтоване розкриття проблеми, аналізуються погляди вчених, які працювали над цим питанням, висвітлюється досвід роботи окремих учителів, розкриваються факти шкільного життя, конкретні педагогічні ситуації, викладається аргументована власна позиція щодо вирішення поставлених завдань, подається власне бачення шляхів розв'язання проблеми. Автор ІНДЗ має використовувати результати власних міні-досліджень (анкетування, бесіда, інтерв'ю з педагогами, однокурсниками, учнями тощо). У *висновках* підбиваються остаточні підсумки наукового дослідження, узагальнюються і висвітлюються здобуті результати, формулюються обґрунтовані пропозиції, практичні рекомендації. *Список використаних джерел* подається згідно до вимог бібліографічного опису.

Обсяг ІНДЗ – 15 сторінок рукописного тексту або 10 сторінок друкованого тексту (обсяг залежить від теми ІНДЗ, шляхів і способів представлення результатів дослідження).

Тематика ІНДЗ обирається студентами самостійно.

Оцінка з ІНДЗ є обов'язковим балом, який враховується при підсумковому оцінюванні навчальних досягнень студентів з навчальної дисципліни “Соціологія виховання”. **Максимальна кількість балів за ІНДЗ – 30.**

ОРІЄНТОВАНА ТЕМАТИКА ІНДИВІДУАЛЬНИХ НАВЧАЛЬНО-ДОСЛІДНИХ ЗАВДАНЬ

I. Навчальний проект (ІНДЗ репродуктивно-аналітичного типу).

1. Основні поняття соціології виховання: аналіз різних наукових джерел.
2. Міждисциплінарний характер соціології виховання, зв'язок з іншими науками.
3. Оновлення змісту сучасного виховання.
4. Виникнення, основні етапи та напрями розвитку соціології виховання.
5. Специфіка застосування соціологічних методів у дослідженні проблем виховання.
6. Соціальне середовище як простір виховання в умовах трансформації суспільства.
7. Роль соціалізації і виховання у життєдіяльності особистості.
8. Концепції сучасного виховання.
9. Виховання як педагогічний компонент соціалізації особистості.
10. Аксиологічні основи сучасного виховання.
11. Індивідуальна педагогічна взаємодія з особистістю як основа соціального впливу.
12. Конфліктні ситуації в педагогічній діяльності: шляхи їх попередження та вирішення.

II. Творчий проект

1. Соціальна детермінованість виховання: аргументи “за” і “проти”.
2. Соціальні основи людської природи.
3. Закони соціології як основа вирішення основних завдань соціології виховання як науки.
4. Порівняльний аналіз між базовими поняттями соціології виховання: соціальне

явище, соціальна взаємодія, соціальний процес.

5. Сутність основних наукових підходів до здійснення сучасного виховання.

6. Особливості технологічного підходу у вихованні.

7. Стан і сучасні тенденції розвитку соціуму, його вплив на реалізацію завдань виховання підростаючого покоління.

8. Компетентності соціального становлення особистості.

9. Досвід загальноосвітніх закладів України щодо соціального виховання школярів.

10. Державна політика у сфері позашкільної освіти: сучасний стан та перспективи.

11. Виховання як духовно-моральне удосконалення особистості.

12. Вплив інформаційного середовища на виховання особистості.

Таблиця 6.4.1

Критерії оцінювання ІНДЗ

№ п/п	Критерії оцінювання роботи	Максимальна кількість балів за кожним критерієм
1.	Обґрунтування актуальності теми, формулювання мети та завдань роботи	2 бали
2.	Складання плану роботи, чіткість і послідовність викладу матеріалу.	1 бал
3.	Критичний аналіз інформаційних джерел Обґрунтоване розкриття проблеми, виклад фактів, ідей, результатів досліджень у логічній послідовності. Аналіз сучасного стану дослідження проблеми, розгляд тенденцій подальшого розвитку даного питання.	10 балів
4.	Зв'язок з реальною шкільною практикою, аналіз діяльності окремих учителів, аналіз фактів шкільного життя, конкретних педагогічних ситуацій.	10 бали
5.	Доказовість висновків, обґрунтованість власної позиції, пропозиції щодо розв'язання проблеми, визначення перспектив дослідження, творчий підхід до виконання роботи.	5 бали
6.	Дотримання вимог щодо технічного оформлення структурних елементів роботи (титульний аркуш, план, вступ, основна частина, висновки, додатки (якщо вони є), список використаних джерел), якість оформлення.	2 бали
Разом		30 балів

6.5 Форми проведення семестрового контролю та критерії оцінювання

Форма проведення: семестровий залік

Умови допуску: активна робота на семінарських заняттях, виконання всіх завдань до самостійних робіт, ІНДЗ, написання модульних контрольних робіт.

Порядок переведення рейтингових показників успішності

Рейтингова оцінка	Оцінка за стобальною шкалою	Значення оцінки
A	90-100 балів	Відмінно — відмінний рівень знань (умінь) у межах обов'язкового матеріалу з, можливими, незначними недоліками
B	82-89 балів	Дуже добре — достатньо високий рівень знань (умінь) у межах обов'язкового матеріалу без суттєвих грубих помилок
C	75-81 балів	Добре — в цілому добрий рівень знань (умінь) з незначною кількістю помилок
D	69-74 балів	Задовільно — посередній рівень знань (умінь) із значною кількістю недоліків, достатній для подальшого навчання або професійної діяльності
E	60-68 балів	Достатньо — мінімально можливий допустимий рівень знань (умінь)

FX	35-59 балів	Незадовільно з можливістю повторного складання — незадовільний рівень знань, з можливістю повторного перескладання за умови належного самостійного доопрацювання
F	1-34 балів	Незадовільно з обов'язковим повторним вивченням курсу — досить низький рівень знань (умінь), що вимагає повторного вивчення дисципліни

Загальні критерії оцінювання навчальних досягнень студентів

Оцінка	Критерії оцінювання
“відмінно”	ставиться за повні та міцні знання матеріалу в заданому обсязі, вміння вільно виконувати практичні завдання, передбачені навчальною програмою; за знання основної та додаткової літератури; за вияв креативності у розумінні і творчому використанні набутих знань та умінь.
“добре”	ставиться за вияв студентом повних, систематичних знань із дисципліни, успішне виконання практичних завдань, засвоєння основної та додаткової літератури, здатність до самостійного поповнення та оновлення знань. Але у відповіді студента наявні незначні помилки.
“задовільно”	ставиться за вияв знання основного навчального матеріалу в обсязі, достатньому для подальшого навчання і майбутньої фахової діяльності, поверхову обізнаність з основною і додатковою літературою, передбаченою навчальною програмою; можливі суттєві помилки у виконанні практичних завдань, але студент спроможний усунути їх із допомогою викладача.
“незадовільно”	виставляється студентові, відповідь якого під час відтворення основного програмового матеріалу поверхова, фрагментарна, що зумовлюється початковими уявленнями про предмет вивчення. Таким чином, оцінка “незадовільно” ставиться студентові, який неспроможний до навчання чи виконання фахової діяльності після закінчення ВНЗ без повторного навчання за програмою відповідної дисципліни.

6.6 Орієнтовний перелік питань для семестрового контролю

ПИТАННЯ ДЛЯ САМОПЕРЕВІРКИ

1. Місце соціології виховання серед інших наук про виховання.
2. Функції “Соціології виховання” як наукової дисципліни
3. Специфіка об'єкта та предмету соціології виховання з іншими людинознавчими науками.
4. Взаємозв'язок основних категорій та понять соціології виховання.
5. Генезис розвитку соціології виховання як науки.
6. Основні завдання соціології виховання як галузі соціологічної науки.
7. Особливості системно-структурного підходу до розуміння соціальних механізмів поведінки людини.
8. Єдність біологічних, психічних і соціальних механізмів виховання особистості
9. Сутність та функції виховання як соціального явища.
10. Характеристика виховання як соціального факту.
11. Приоритетні стратегії сучасного виховання.
12. Нові виховні завдання та їх соціальна обумовленість.
13. Розкрийте особливості однієї з сучасних концепцій виховання.
14. Самовиховання як головний результат виховання.
15. Сутність поняття “прийом індивідуальної педагогічної взаємодії”.
16. Принципи застосування прийомів індивідуальної педагогічної взаємодії.
17. Особистісно-зорієнтоване виховання та його значущість для соціально-психологічного розвитку особистості.
18. Педагогічна підтримка особистості та її розвитку у процесі виховання.

7. Навчально-методична картка дисципліни

Модулі	Змістовий модуль I			Змістовий модуль II		
Назва модуля	СОЦІОЛОГІЯ ВИХОВАННЯ ЯК НАУКА			ВИХОВАННЯ ЯК СОЦІАЛЬНИЙ ФЕНОМЕН		
Кількість балів за модуль	76 балів			118 балів		
Лекції	1	2	3	4	5	6
Теми лекцій	Теоретичні засади соціології виховання як наукової дисципліни	Особливості сучасного соціального середовища та характер його впливу на виховання особистості	Соціальні механізми виховання та формування поведінки людини	Соціальні характеристики та завдання сучасного виховання	Концепції та моделі сучасного виховання	Індивідуальна педагогічна взаємодія як основа реалізації завдань виховання.
К-ть балів	1 бал	1 бал	1 бал	1 бал	1 бал	1 бал
Теми семінарських занять	-	Тема 1. Характеристика основних понять соціології виховання як наукової галузі	Тема 2. Аналіз соціальних проблем та суперечностей сучасного виховання. Тема 3. Людина як об'єкт та суб'єкт виховання	Тема 4. Характеристика основних соціологічних теорій формування особистості	Тема 5. Оновлення змісту та технологій сучасного виховання. Вплив інформаційного середовища на формування світогляду сучасної молоді	Тема 6. Технологія використання прийомів індивідуальної педагогічної взаємодії як основи сучасного виховання. Тема 7. Проблеми соціальної адаптації особистості, корекція її поведінки за допомогою прийомів індивідуальної педагогічної взаємодії (розв'язання педагогічних ситуацій)
К-ть балів	-	1 бал	2 бали	1 бал	1 бал	2 бали
Самостійна робота	5 балів	5 балів	5 балів	5 балів	5 балів	5 балів
Робота на семінарах	-	10 балів	20 балів	10 балів	10 балів	20 балів
Види поточного контролю	Модульна контрольна робота (25 балів)			Модульна контрольна робота (25 балів)		
Виконання ІНДЗ	30 балів					
Підсумковий контроль	ПМК					

8. Рекомендована література

Основна

1. Бех І. Д. Виховання особистості: У 2 кн. Кн. 1: Особистісно орієнтований підхід: теоретико-технологічні засади: Навч.-метод, посібник. — К.: Либідь, 2003. — 280 с.
2. Бех І. Д. Виховання особистості: У 2 кн. Кн. 2: Особистісно орієнтований підхід: науково-практичні засади: Навч.-метод, посібник. — К.: Либідь, 2003. — 344 с.
3. Гіденс, Ентоні. Соціологія / Пер. з англ. В.Шовкун, А.Олійник; Наук. ред. О.Івашченко. — К.: Основи, 1999. — 726 с.
4. Головатий М.Ф. Соціологія молоді: Курс Лекцій. — К.: МАУП, 2006. — 2-ге вид. переробл. і допов. — 304с.
5. Кравченко А. И Социология: Учеб. пособие для студ. высш. пед. учеб. заведений. — М.: Издательский центр “Академия”, 2002. — 416 с.
6. Лукашевич Н.П., Солодков В.Социология образования. Конспект лекций.Киев:МАУП, 1997.-224 с.
7. Москаленко В.В. Соціальна психологія. Підручник. Видання 2-ге, виправлене та доповнене / В.В.Москаленко. -К.:Центр учбової літератури,2008.-688с.
8. Соціологія: терміни, поняття,персоналії. Навчальний словник-довідник. Укладачі: В. М. Піча, Ю. В. Піча, Н. М. Хома та ін. За заг. ред. В. М. Пічі. - К.: "Каравела", Львів: "Новий Світ-2000", 2002. - 480 с.
9. Хоружа Л.Л. Соціологія виховання: навч.-метод.посіб./Л.Л.Хоружа.- К.:Київськ.ун-т імені Бориса Грінченка,2010.-124 с.
- 10.Терепищій С. Проблема універсальної картини світу в структурі розуміння сучасної людини /С.Терепищій //Вища освіта України,2015.-С.19-25.
- 11.Шутов В.Н.Основы современной социологии:15 фундаментальных законов.- М.:Этерна,2015.-224 с.

Додаткова

- 1.Бех І. Д. Особистісно зорієнтоване виховання: Науково-метод. посібник. — К.: ІЗМН, 1998. — 204 с.
- 2.Бех І.Д. Виховання як духовно-моральне удосконалення особистості /І.Д.Бех//Рідна школа,2014.-С.21-26.
- 3.Вишневський О.І.Теоретичні основи сучасної української педагогіки. Посібник для студентів вищих навчальних закладів. — Дрогобич: Коло, 2003. - 528 с.
- 4.Воспитание и образование. — М.: Сфера, 1999. — 416 с. — Серия “Мир Агни-Йоги”.
- 5.Гриценко Л. И. Теория и методика воспитания: личностно-социальный подход: Учеб. пособие для студ. высш. учеб. заведений / Гриценко Лариса Ивановна. — М.: Издательский центр “Академия”, 2005. — 240 с.
- 6.Гутель Я.Б.Виховна робота в сучасних умовах: теорія і методика. —Тернопіль, 1996.—274 с.
- 7.Джуринский А.Н. Развитие образования в современном мире: Учеб. пособие. — М.: Гуманит. изд. центр ВЛАДОС, 1999. — 200 с.
8. Інноваційні виховні технології/Когут О.І.,Юзефік Л.О.,Тимчишин О.І.- Тернопіль: Астон,2009.-352 с.
- 9.Наторп П. Избранные работы /П.Наторп.-М:Изд.дом.”Территория будущего”,2006.

10. Нові технології навчання: Наук.-метод. зб./ Ред. кол.: В.О. Зайчук /головний редактор/, О.Я. Савченко, О.І. Ляшенко, А.М. Федяєва та ін. -К.:НМІВО, 2001.-Вип 1 і ін. К.: НМЦВО, 2006.-Вип. 31.-222 с.
11. Осипова Т.Ю., Бартенєва І.О., Біла О.О. та ін. Виховна робота зі студентською молоддю: Навч. посіб. / За заг. ред. Т.Ю. Осипової. – Одеса: Фенікс, 2006. – 288 с.
12. Пилипенко В. Є., Вишняк О. І., Куценко О. Д. та ін. Спеціальні та галузеві соціології: Навч. посіб. - К.: Каравела, 2003.- 304 с.
13. Современное образование: Смыслы и стратегии духовного развития человека, Под ред.Б.П.Мартиросьяна,Г.Н.Филонва,О.В.Суходольской-Кулешовой.- М.:Ленанд,2013.-616 с.
14. Соціологія: Підручник, за заг. Ред. докт. соціол. наук. проф. В.М. Пічі. -4-те видання, виправлене.-Львів: “Магнолія 2006”, 2009.- 293 с.
15. Соціальна педагогіка: навч. посіб. / [О.В. Безпалько, І.Д. Зверева, Т.Г. Веретенко]; за ред. О.В. Безпалько. -К.: Академвидав, 2013.-312 с.
16. Социология. Наука об обществе. Учебное пособие/Под общей редакцией проф. В. П. Андрущенко, проф. Н. И. Горлача.— Харьков. Институт востоковедения и международных отношений. Харьковский коллегіум. Кафедра истории, философии и политических наук. 1996, - с. 688.
17. Соціологія: короткий енциклопедичний словник. Уклад.: В.І. Воловн, В.І. Тарасенко, М.В. Захарченко та ін.; Під заг. ред. В.І. Воловича, - К.: Укр. Центр духовн. культури, 1998. - 736 с.
18. Хоружа Л.Л. Розвиток акмеологічної позиції педагога у процесі розв’язання моральних дилем /Л.Л. Хоружа.//Проблеми освіти: збірник наукових праць.- Вип. 84.- Житомир-Київ, 2015.-356 с.
19. Теоретико-методичні проблеми виховання дітей та учнівської молоді. - Збірник наукових праць. - Вип. 10. т.1. - Кам'янець-Подільський - 2007. - с. 584.

ДОДАТОК
до робочої навчальної програми дисципліни
Соціологія виховання
для студентів

спеціальності 231 Соціальна робота
освітнього рівня першого (бакалаврського)
освітньої програми 231.00.02 Соціальна педагогіка

ПЛАНІ СЕМІНАРСЬКИХ ЗАНЯТЬ
Змістовий модуль I
СОЦІОЛОГІЯ ВИХОВАННЯ ЯК НАУКА
Семинар 1. Тема: Характеристика основних понять соціології виховання як
наукової галузі (2 год.)
План заняття

I. Обговорення теоретичних питань

1. Поняття соціології виховання.
2. Методологічні засади розвитку соціології виховання як галузі соціологічної науки.
3. Місце соціології виховання у системі соціологічних знань.
4. Об'єкт, предмет і завдання соціології виховання як науки.
5. Взаємозв'язок основних категорій та понять соціології виховання.
6. Генезис розвитку соціології виховання як науки.

II. Перевірка виконання самостійної роботи студентів: презентації, пов'язані з історією розвитку поглядів учених на виховання як соціальне явище.

III. Розв'язання педагогічних задач з теми.

Рекомендована література

Основна:

1. Кравченко А. И Социология: Учеб. пособие для студ. высш. пед. учеб. заведений. — М.: Издательский центр “Академия”, 2002. — 416 с.
2. Лукашевич Н.П., Солодков В. Социология образования. Конспект лекций. Киев: МАУП, 1997.-224 с.
3. Соціологія: терміни, поняття, персоналії. Навчальний словник-довідник. Укладачі: В. М. Піча, Ю. В. Піча, Н. М. Хома та ін. За заг. ред. В. М. Пічі. - К.: "Каравела", Львів: "Новий Світ-2000", 2002. - 480 с.
4. Хоружа Л.Л. Соціологія виховання: навч.-метод. посіб./Л.Л.Хоружа.- К.:Київськ.ун-т імені Бориса Грінченка,2010.-124 с.

Додаткова:

1. Вишневський О.І. Теоретичні основи сучасної української педагогіки. Посібник для студентів вищих навчальних закладів. — Дрогобич: Коло, 2003. - 528 с.
2. Воспитание и образование. — М.: Сфера, 1999. — 416 с. — Серия “Мир Агни-Йоги”.
3. Наторп П. Избранные работы / П.Наторп.-М:Изд.дом. ”Территория будущего”, 2006.

Семінар 2 – 3. Тема: Аналіз соціальних проблем та суперечностей сучасного виховання. Людина як об'єкт та суб'єкт виховання (4 год.).

План заняття

I. Обговорення теоретичних питань

1. Теоретичні основи виховання.
2. Джерела виховання як реальності.
3. Аналіз особливостей впливу макро, мезо і мікро середовищ на особистість.
4. Суперечності сучасного виховання.
5. Ціннісні орієнтації сучасної молоді.
6. Виховання як соціальний інститут.
7. Основні наукові підходи до розуміння сутності людини.
8. Людина як жива соціальна система.
9. Діяльнісна сутність виховання.

II. Перевірка виконання самостійної роботи студентів.

III. Захист творчих проєктів.

IV. Освітня дискусія.

V. Модульний контроль знань.

Рекомендована література

Основна:

1. Москаленко В.В. Соціальна психологія. Підручник. Видання 2-ге, виправлене та доповнене / В.В. Москаленко. - К.: Центр учбової літератури, 2008. - 688с.
2. Пилипенко В. Є., Вишняк О. І., Куценко О. Д. та ін. Спеціальні та галузеві соціології: Навч. посіб. - К.: Каравела, 2003. - 304 с.
3. Соціальна педагогіка: навч. посіб. / [О.В. Безпалько, І.Д. Зверева, Г. Веретенко]; за ред. О.В. Безпалько. - К.: Академвидав, 2013. - 312 с.
4. Хоружа Л.Л. Соціологія виховання: навч.-метод. посіб. / Л.Л. Хоружа. - К.: Київськ. ун-т імені Бориса Грінченка, 2010. - 124 с.
5. Терепиций С. Проблема універсальної картини світу в структурі розуміння сучасної людини / С. Терепиций // Вища освіта України, 2015. - С. 19-25.

Додаткова:

1. Современное образование: Смыслы и стратегии духовного развития человека, Под ред. Б.П. Мартиросяна, Г.Н. Филонова, О.В. Суходольской-Кулешовой. - М.: Ленанд, 2013. - 616 с.
2. Теоретико-методичні проблеми виховання дітей та учнівської молоді. - Збірник наукових праць. - Вип. 10. т.1. - Кам'янець-Подільський - 2007. - с. 584.

Змістовий модуль II.

ВИХОВАННЯ ЯК СОЦІАЛЬНИЙ ФЕНОМЕН

Семінар 4. Тема: Характеристика основних соціологічних теорій формування особистості (2 год.).

План заняття

I. Обговорення теоретичних питань.

1. Соціалізація як контекст виховання.
2. Соціальні механізми виховання та формування поведінки людини.

3. Аналіз основних соціально-психологічних концепцій розвитку і виховання особистості (психоаналітична, когнітивна теорії, теорія навчання і групового пристосування та інші).
4. Сучасні моделі соціалізації: етапи та рівні.
5. Особливості адаптивно-розвивальної моделі соціалізації особистості.

II. Презентація соціально-психологічних концепцій .

III. Розв'язання педагогічних задач з теми.

IV. Освітня дискусія.

Рекомендована література

Основна:

1. Головатий М.Ф. Соціологія молоді: Курс Лекцій. – К.: МАУП, 2006. – 2-ге вид. переробл. і допов. – 304с.
2. Кравченко А. И Социология: Учеб. пособие для студ. высш. пед. учеб. заведений. — М.: Издательский центр “Академия”, 2002. — 416 с.
3. Соціальна педагогіка: навч. посіб. / [О.В.Безпалько, І.Д.Зверева, Т.Г.Веретенко]; за ред. О.В.Безпалько. - К.: Академвидав, 2013. - 312 с.
4. Хоружа Л.Л. Соціологія виховання: навч.-метод. посіб. / Л.Л.Хоружа. - К.: Київськ.ун-т імені Бориса Грінченка, 2010. - 124 с.
5. Москаленко В.В. Соціальна психологія. Підручник. Видання 2-ге, виправлене та доповнене / В.В.Москаленко. - К.: Центр учбової літератури, 2008. - 688с.
6. Шутов В.Н. Основы современной социологии: 15 фундаментальных законов. - М.: Этерна, 2015. - 224 с.

Додаткова:

1. Соціологія: короткий енциклопедичний словник. Уклад.: В.І.Воловин, В.І.Тарасенко, М.В.Захарченко та ін.; Під заг. ред. В.І.Воловича, - К.: Укр. Центр духовн. культури, 1998. - 736 с.
2. Лукашевич Н.П., Солодков В. Социология образования. Конспект лекций. Киев: МАУП, 1997. - 224 с.

Семінар 5. Тема: Оновлення змісту та технологій сучасного виховання. Вплив інформаційного середовища на формування світогляду сучасної молоді (2 год.).

План заняття:

1. Приоритетні стратегії сучасного виховання.
2. Нові виховні завдання та їх соціальна обумовленість.
3. Аналіз нормативних державних документів щодо актуальних завдань сучасного виховання.
4. Сучасні підходи до моделювання виховних систем.
5. Сутність та особливості стихійної соціалізації.
6. Позитивний та негативний вплив інформаційного простору на формування сучасної молоді (аналіз даних соціологічних досліджень).
7. Цінності і стандарти сучасного життя крізь призму теле та відеопродукції.

II. Знайомство з досвідом роботи загальноосвітнього навчального закладу № 23 з проекту “Школа повного року навчання”.

II. Освітня дискусія..

III. Захист освітнього проекту.

Рекомендована література

Основна:

1. Бех І. Д. Виховання особистості: У 2 кн. Кн. 1: Особистісно орієнтований підхід: теоретико-технологічні засади: Навч.-метод, посібник. — К.: Либідь, 2003. — 280 с.
2. Бех І. Д. Виховання особистості: У 2 кн. Кн. 2: Особистісно орієнтований підхід: науково-практичні засади: Навч.-метод, посібник. — К.: Либідь, 2003. — 344 с.
3. Хоружа Л.Л. Соціологія виховання: навч.-метод.посіб./Л.Л.Хоружа.- К.:Київськ.ун-т імені Бориса Грінченка,2010.-124 с.

Додаткова:

1. Гриценко Л. И. Теория и методика воспитания: личностно-социальный подход: Учеб. пособие для студ. высш. учеб. заведений / Гриценко Лариса Ивановна. — М.: Издательский центр “Академия”, 2005. — 240 с.
2. Гутель Я.Б. Виховна робота в сучасних умовах: теорія і методика. — Тернопіль, 1996.—274 с.
3. Інноваційні виховні технології/Когут О.І.,Юзефік Л.О.,Тимчишин О.І.- Тернопіль: Астон,2009.-352 с.
4. Осипова Т.Ю., Бартенєва І.О., Біла О.О. та ін. Виховна робота зі студентською молоддю: Навч. посіб. / За заг. ред. Т.Ю. Осипової. – Одеса: Фенікс, 2006. –88 с.
5. Концепція національно-патріотичного виховання дітей та молоді на 2015-2019 рік. Електр .ресурс//kyiv-oblosvita.gov.ua/

Семінар 6-7. Тема: Технологія використання прийомів індивідуальної педагогічної взаємодії як основи сучасного виховання. Проблеми соціальної адаптації особистості, корекція її поведінки за допомогою прийомів індивідуальної педагогічної взаємодії (розв’язання педагогічних ситуацій) (4 години).

План заняття.

1. Характеристика прийомів індивідуальної педагогічної дії (творення, опосередкування і гальмування).
2. Особливості суб’єктно – об’єктних взаємин соціального педагога в умовах професійної діяльності.
3. Роль професійної етики у взаємодії вихователя з особистістю.
4. Алгоритм відбору прийомів індивідуальної педагогічної взаємодії з особистістю у процесі реалізації конкретних виховних завдань.
5. Поняття соціальної адаптації. Адаптаційні періоди школярів та педагогічна корекція їхньої поведінки.
6. Розв’язання педагогічних ситуацій (робота творчих проблемних груп).
7. Діагностичні методики щодо оцінки ефективності педагогічної взаємодії.

II. Робота в творчих групах.

III. Розв’язання педагогічних ситуацій.

IV. Захист освітнього проекту.

V. Модульний контроль знань.

Рекомендована література

Основна:

1. Хоружа Л.Л. Соціологія виховання: навч.-метод.посіб./Л.Л.Хоружа.- К.:Київськ.ун-т імені Бориса Грінченка,2010.-124 с.

Додаткова:

1. Бех І. Д. Особистісно зорієнтоване виховання: Науково-метод. посібник. — К.: ІЗМН, 1998. — 204 с.

2. Бех І.Д. Виховання як духовно-моральне удосконалення особистості /І.Д.Бех//Рідна школа,2014.-С.21-26.

3. Інноваційні виховні технології/Когут О.І.,Юзефік Л.О.,Тимчишин О.І.- Тернопіль: Астон,2009.-352 с.

4. Хоружа Л.Л.Розвиток акмеологічної позиції педагога у процесі розв'язання моральних дилем /Л.Л.Хоружа.//Проблеми освіти:збірник наукових праць.-Вип.84.- Житомир-Київ,2015.-356 с.

Робоча програма навчального курсу

“Соціологія виховання”

Укладачі: *Хоружа Людмила Леонідівна*, доктор педагогічних наук, професор, завідувач кафедри теорії та історії педагогіки Київського університету імені Бориса Грінченка.